

У циљу отклањања слабости и нејасноћа у досадашњем раду на сузбијању и спречавању насиља у породици и родно базираног насиља као и потребу за осигурањем свеобухватне примарне заштите жртава насиља на локалном нивоу, на принципима кординираног дјеловања и сарадње свих субјеката а узимајући у обзир одредбе Закона о равноправности полова (Службени гласник БиХ 16/03), Породичног закона РС (Службени гласник РС бр.54/02 и 41/089) и Закона о заштити од насиља у породици Републике Српске (Службени гласник РС бр.118/05 и 17/08) као и друге законске и подзаконске акте којима је уређена надлежност субјеката у поступању на заштити жртава насиља у породици.

1. Општина Зворник
2. Станица јавне безбједности Зворник
3. Центар за социјални рад Зворник
4. Основни суд Зворник
5. Окружно Тужилаштво Бијељина
6. Дом здравља Зворник
7. Основна школа „Свети Сава“ Зворник
8. Основна школа „Петар Кочић“ Козлук
9. Основна школа „Јован Цвијић“ Дрињача
10. Основна школа „Никола Тесла“ Пилица
11. Основна школа „Вук Караџић“ Рочевић
12. Основна школа „Десанка Максимовић“ Челопек
13. Гимназија и средња стручна школа „Петар Кочић“ Зворник
14. Технички школски центар Каракај
15. Невладина организација “Олимпија” Зворник
16. Хумано Друштво „Освит“ Зворник

Дана, 17.03.2010. године у Зворнику, потписали су

ПРОТОКОЛ

о поступању и сарадњи надлежних субјеката на заштити жртава насиља у породици и родно базираног насиља

УВОД

Овај Протокол има за циљ обезбиједити квалитетнију сарадњу и рад надлежних субјеката општине Зворник на пословима сузбијања и спречавања насиља у породици и родно базираног насиља, као и примарној заштити жртава насиља, уз одређење за поштовање принципа законитости, транспарентности, јавности, одговорности, ефикасности, економичности и професионалне стручности приликом учешћа у заједничком раду на сузбијању и спречавању насиља у породици.

Потписници овог Протокола обавезују се да ће, у оквиру својих надлежности, учествовати у откривању и сузбијању свих облика насиља у породици и родно базираног насиља уз међусобну интензивну сарадњу, а у складу са утврђеним нормама и принципа рефералних механизма на сузбијању и спречавању насиља и заштити жртава насиља у породици.

ПОЛИЦИЈА

На основу законских овлашћења предвиђених Законом о кривичном поступку РС, Кривичним законом РС, Законом о заштити од насиља з породици РС, као и другим законским и подзаконским актима који између осталих, регулишу и проблематику насиља у породици, полиција је обавезна предузети све неопходне мјере и радње у циљу заштите жртве насиља у породици, омогућити јој приступ медицинској и другим облицима помоћи, те предузети увиђајне и друге мјере и радње у циљу документовања случаја, прослијеђивања информације надлежном тужилаштву, суду, те координације са центром за социјални рад, здравственим институцијама и осталим субјектима заштите.

Приликом зајимања пријаве, било од жртве или од неког другог лица, потребно је прикупити што више почетних података о догађају као што су: информације о природи догађаја, адреси на којој се десио инцидент, број телефона на који се може позвати лице које је пријавило догађај, да ли је дошло до физичког напада, малтретирања, злостављања, употребе ватреног оружја или слично, да ли је потребно позвати хитну помоћ, да ли је на мјесту догађаја присутан починилац, уколико није, доћи до описа починиоца као и могућег правца кретања, да ли је починилац душевни болесник, да ли је склон конзумирању алкохола опојних дрога и слично. Нарочито је важно установити да ли на мјесту догађаја има дјече или малолетника, да ли су на истој адреси и раније пријављивани инциденти, да ли је починилац познат по ранијем криминалном понашању, да ли су према истом изречене заштитне мјере нпр. удаљења из стана и др.

Одмах по сазнању да је извршено насиље у породици овлаштена службена лица униформисане полиције ће изаћи на мјесто догађаја и то најмање два полицајца (према могућностима једна особа треба бити женског пола) међутим зависно од сложености догађаја треба бити укључен комплетан тим за крим. обраду.

Доласком на лице мјеста овлаштена службена лица полиције ће прво спријечити насилника у даљем насилничком понашању и заштити жртву насиља те јој по потреби омогућити неопходно здравствено збрињавање и зависно од степена повреда позвати хитну службу и слично. Упознати починиоца насиља с мјерама које ће се против њега предузети са циљем тренутног прекидања насиља и промјене понашања починиоца. Уколико је насиље прекинуто до њиховог доласка, доласком до стана прво ће се представити и затражити дозволу за улазак у стан/кућу, тражити да разговарају са лицима која су пријавила догађај, уколико лице које је пријавило догађај није учесник у самом догађају, полицајци учесницима догађаја неће открити идентитет тог лица, нити било који други податак који ће угрозити особу која је пријавила, жртву и истрагу. У одређеним ситуацијама ће бити неопходно да се насилно уђе у стан/кућу посебно у ситуацији када лице зове у помоћ или уколико се процјени да је лице тешко повријеђено. Према Закону о кривичном поступку Републике Српске овлаштена службена лица могу ући у стан/кућу и друге просторије без наредбе и свједока и по потреби извршити претресање; ако станар тог стана жели, ако неко зове у помоћ, ако је потребно ухватити извршиоца кривичног дјела који је затечен на дјелу или ради сигурности људи и имовине, ако се у стану или другој просторији налази лице које се по одредби суда има притворити или принудно довести или које се склонило од гоњења (члан 128. став 1. ЗКП РС-а и члана 130. став 1.ЗКП РС-а).

Полиција је дужна **одмах, без одгоде, о томе обавијестити центар за социјални рад**, односно службу социјалне заштите, која ће без одгађања непосредно пружити услуге социјалне заштите и психосоцијалну помоћ жртви насиља и о томе сачинити извјештај.

Полиција је дужна у року од 24 часа по пријему пријаве доставити извјештај надлежном тужилаштву и центру за социјални рад. Полиција је дужна обавијестити тужилаштво и поступити према упутама дежурног тужиоца. Тужилаштво се обавезује одмах предузети потребне мјере и о томе обавијестити надлежни суд. Рјешење о изреченој заштитној мјери надлежни суд је дужан донијети одмах, а најкасније у року од 3 (три) дана. Након прикупљених доказа полиција подноси захтјев за изрицање заштитне мјере надлежном суду и о томе ће без одгађања обавијестити надлежно тужилаштво¹. О даљем предузимању мјера и радњи радити по усменој наредби дежурног тужиоца надлежног тужилаштва у циљу документовања случаја и заштите и смјештаја жртве насиља у породици.

Овлаштена службена лица полиције ће жртви **омогућити да несметано и без страха да изјаву у службеним просторијама**, након чега ће у зависности од дате ситуације и могућности извршити фотографисање исте које су од изузетне важности у доказивању. Неопходно је прикупити медицинску документацију лијечења сваке повреде коју је проузроковао насилник. Уколико је потребно уз сарадњу са центром за социјални рад жртва ће се смјестити у сигурну кућу².

У случају да лице не жели да пријави да је била жртва насиља, да ли због осјећања незаштићености, несигурности, страха, стида, те као наде да ће насиље престати, односно да се више неће поновити, овлаштена службена лица кроз обављени разговор најприје требају охрабрити жртву, упознати је са њеним правима и придобити њено повјерење, како би иста пристала на сарадњу.

Полиција је дужна да спроводи заштитне мјере изречене од стране суда на начин прописан правилником о начину провођења заштитних мјера које су у надлежности полиције³.

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Задатак центра за социјални рад је унапређење заштите жртава насиља у породици, превенција новог насиља, развој мјера заштите права и добробити лица изложених насиљу у породици. Када радник центра за социјални рад од било кога и на било који начин у свом раду (писаним путем, телефоном, усменом дојавом, сазнањем из медија или током неког другог поступка који се води пред истим центром за социјални рад или на било који други начин) добије информацију да је над неком особом/особама проведен неки од облика насиља, дужан је поступити на следећи начин:

Одмах **по пријему информације** о присутности насиља у породици хитно и без одлагања извршити пријаву полицији без обзира да ли је то већ учинила друга институција, те доставити све примљене информације о случају, а о дојави и сазнању

¹ Члан 3 Закона о заштити од насиља у породици РС

² Процедуре смјештаја жртава насиља у породици у сигурну кућу, регулисано анексом 1 овог Протокола

³ Заштитне мјере из члана 9. став 1. тачке 1. 2 и 4. Закона о заштити од насиља у породици СГ РС број 118. од 30. децембра 2005.г.

израдити службену забиљешку у коју ће се унијети подаци о жртви, извршиоцу, те почињеном насиљу и одмах оформити спис.

Радник центра за социјални рад дужан је одмах се одазвати на позив полиције ради тренутног збрињавања жртве, поготово дјетета или малољетника и информативног разговора код поступања у вези насиља у породици.

Успоставити што хитнији контакт са жртвом, одласком на терен (одмах по сазнању) или разговор са жртвом у службеним просторијама полиције или центра за социјални рад.

У контакту са жртвом насиља у породици центар за социјални рад је дужан **поступити са посебним сензибилитетом** за проблем породичног насиља, његове узроке и различите појавне облике, при чему ће се током сваког приступања жртви исказивати посебно разумјевање наспрам проблема породичног насиља. При поступању центар за социјални рад ће посебно водити рачуна о заштити жртве насиља посебно њеној сигурности и одвојено саслушати жртву и насилника. Радник центра је обавезан у првом контакту са жртвом прикупити све детаље о самом чину насиља.

Упознати жртву насиља, односно њеног законског заступника или старатеља, **о њеним законским правима**, посебно о правима дјетета на заштиту од сваког облика насиља и занемаривања, као и мјерама и радњама које ће у даљем поступку центар за социјални рад предузети, а које су посебно важне за заштиту сигурности жртве, односно сигурности дјетета, посебно везано за збирњавање жртве и дјетета, а у случају потребе и смјештаја у склониште за жртве породичног насиља, у сарадњи са представником сигурне куће и полиције.⁴

Омогућити жртви да несметано и без страха искаже све чињенице релевантне за утврђивање почињеног насиља према њој и дједи, а посебно везано за све чињенице које се тичу присуствовања дједи чину насиља или изложености дједи насиљу на било који начин (у случају потребе за хитном или потпуном заштитом дједи, усмјерене према тренутној заштити жртве насиља над дјецом, на основу усменог рјешења предузети мјере за заштиту дједи). При томе ће се нарочито обратити пажња и провјерити околности везане за трајање, континуитет и начин почињеног насиља, евентуално раније насиље и ранију изложеност жртве насиља и дједи насиљу те јесу ли надлежна тијела већ поступила у случају насиља у породици, те у којем обиму.

Посредовати или помоћи жртви насиља код остваривања права на бесплатну правну помоћ или је упутити у одговарајуће савјетовалиште. Захтијевати изрицање заштитних мјера у складу са Законом о заштити од насиља у породици РС⁵.

У случају покренутих кривичних или прекршајних поступака везаних за насиље у породици, Центар ће у сваком поједином случају, руководећи се начелом најбољег интереса дјетета, **размотрити јесу ли заштићена права и интереси дјетета**, те у противном дјетету именовати посебног старатеља за потребе тих поступака.

Ради додатног утврђивања чињеничног стања радници центра за социјални рад ће **утврдити релевантне чињенице разговором са радницима васпитно-образовних**

⁴ Процедуре смјештаја жртава насиља у породици у сигурну кућу, регулисано анексом 1 овог Протокола

⁵ Члан 18 Закона о заштити од насиља у породици РС

установа, породичним доктором, те осталим лицима која би могла дати релевантну информацију о свим околностима почињеног насиља.

Радници Центра су о свакој предузетој радњи у случају насиља у породици дужни **сачинити записник, извјештај или службену забиљешку.**

У случајевима гдје је насиље извршено од стране лица са тежим тј. тешким душевним сметњама, за које здравствена установа процјени да лијечење односно присилна хоспитализација неће дати жељене резултате, односно да постоји опасност да та особа поново почини насиље, центар за социјални рад ће у сарадњи са здравственим установама и стручњацима из ове области (психолози, неуропсихијатри) процијенити да ли је за такво лице потребно извршити смјештај у одговарајућу установу социјалне заштите.

На тражење надлежног тужилаштва или полиције, центар за социјални рад дужан је одмах **доставити сву документацију** која је од значаја за разјашњење и доказивање случаја (нпр. извјештај социјалног радника, налаз и мишљење психолога, те другу документацију о извршењу предузетих мјера).

Центар за социјални рад **обавезан је да састави листу дежурстава** (име и презиме професионалца као и број телефона) за сате након радног времена, односно викенде и исту достави надлежним у полицији.

Радник Центра за социјални рад **дужан је да се одазове на позив суда.**

При доношењу свих одлука којима се одлучује о правима и интересима дјетета, центар за социјални рад дужан је посебно утврђивати постојање породичног насиља.

Центар за социјални рад је обавезан урадити дистрибуцију обавеза у раду у случајевима насиља у породици међу својим радницима.

ПРАВОСУДНА ТИЈЕЛА

Правосудна тијела имају обавезу што ефикасније искористити све законске могућности прописане позитивним правним прописима РС у сврху заштите чланова породице изложених насиљу у породици, те им омогућити судску заштиту ради заштите њиховог психофизичог интегритета и основног права на живот без насиља, као и провести ефикасан поступак утврђивања прекршајне или кривичне одговорности починиоца насиља.

Правосудна тијела (судови и/или тужилаштво) ће:

У предметима везаним за насиље у породици поступати хитно⁶;

Током вођења поступка суд ће водити рачуна о томе да жртва насиља, која је правно неука, буде обавијештена о својим правима;

---

⁶ Члан 3. Закона о заштити од насиља у породици РС

Судови ће на лични захтјев жртве насиља, законског заступника и/или старатеља исту обавијестити о исходу поступка и дати јој препис правоснажног рјешења;

Осигурати организацију рада судија на начин да могу проводити надлежне поступке и у дане викенда и празника;

Судови ће осигурати заштиту жртве на суду разматрајући и могућност давања изјаве одвојено од извршиоца, у складу са законом⁷.

Заштитне мјере, прописане Законом о заштити од насиља у породици РС могу се изрећи на захтјев лица изложеног насиљу, односно његовог пуномоћника, или на захтјев полиције, тужилаштва, центра за социјални рад, владиних и невладиних организација или по службеној дужности⁸.

Суд може починиоцу насиља у породици изрећи заштитне мјере прописане Законом о заштити од насиља у породици РС, самостално и без изрицања новчане казне, односно друге прекршајне санкције и предмет су директног извршења органа власти надлежних за њихово спровођење, у складу са Законом⁹.

Судови и тужилаштва су дужни да полицијској станици која је поднијела извјештај о почињеном кривичном дјелу информише о даљим корацима, односно о одлукама које су донесене у датом случају.

ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

Здравствене установе су дужне пружити жртви насиља свеукупну здравствену заштиту у циљу очувања физичког и психичког здравља жртве као и санацију насталих повреда и психотраума. У случају сумње да је повреда или здравствено стање последица насиља у породици, здравствени радник или здравствени сарадник је дужан с посебном пажњом разговарати са особом за коју се сумња да је жртва насиља и навести да му се као здравственом раднику повјери о постојању насиља у породици, те сазнати што више околности у вези са повредом или здравственим стањем жртве.

Здравствени радници и здравствени сарадници у здравственим установама који током обављања своје дужности сазнају за учињено насиље у породици дужни су:

Без одлагања пријавити насиље надлежној полицијској станици и центру за социјални рад. За пријављивање насиља није потребна сагласност пацијента – жртве насиља.

Утврдити узроке и начин настанка повреде, те обавити потпуни здравствени преглед а у случају потребе упутити жртву на даљу обраду.

Евидентирати чињенице и изјаве пацијента – жртве насиља или пратиоца, у картон пацијента или у протокол (уколико је пријава у служби хитне медицинске помоћи или за вријеме рада дежурне екипе у служби породичне медицине када није доступан картон пацијента) са обавезним уписивањем датума.

⁷ Закона о заштити свједока у кривичном поступку СГ 48/03 РС

⁸ Члан 18. Закона о заштити од насиља у породици

⁹ Члан 9. Закона о заштити од насиља у породици

Уколико постоје физичке промјене на тијелу пацијента – жртве насиља, евидентирати их и описати у картон пацијента или протокол те издати озљедни лист или љекарско увјерење.

Након евиденције у картону/протоколу пацијента прочитати пацијенту – жртви насиља написано и замолити пацијента – жртву насиља да те наводе потврди својим потписом.

Разговарати са жртвом насиља о могућностима рјешавања проблема и савјетовати је.

Чувати као професионалну тајну све што сазнају о здравствено стању пацијента-жртве насиља.

На тражење надлежних органа правосуђа или полиције, доставити документацију која је од значаја за рјешавање и доказивање кажњивог дјела.

Уколико је жртва насиља особа са душевним сметњама или особа лијечена од алкохолизма или других овисности, по потреби је упутити на лијечење односно присилно хоспитализовати и о томе обавијестити надлежну полицијску станицу и центар за социјални рад.

Уколико је починилац насиља особа са душевним сметњама или особа лијечена од алкохолизма и других овисности, по потреби је упутити на лијечење односно присилно хоспитализирати и о томе обавијестити надлежну полицијску станицу и центар за социјални рад.

ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНЕ УСТАНОВЕ

У складу са овим Протоколом, школе ће као васпитно-образовне установе, пружити очекивану помоћ у заштити дјетета/ученика у свим случајевима када се евидентира насиље у породици али и захтијевати помоћ и интервенцију других органа и институција у случајевима када, због породичног насиља и других разлога, дјец/ученици испољавају делинквенцију у школи.

Директори школа, наставници и стручни сарадници (у даљем тексту:школа) дужни су предузимати све мјере заштите права дјетета те о сваком кршењу тих права а посебно у случајевима физичког/душевног насиља обавијестити надлежне институције. Од школе се очекује да благовремено и адекватно предузима све мјере заштите права дјетета/ученика које је жртва породичног или вршњачког насиља. О свим случајевима насиља школа је дужна обавијестити надлежне органе и институције а прије свега центар за социјални рад и полицију те захтијевати њихову интервенцију у оквиру надлежности. У случајевима када услијед насиља дође до повређивања дјетета/ученика, школа ће без одлагања контактирати родитеља/старатеља а уколико хитност случаја захтијева школа ће без одлагања захтијевати медицинску интервенцију.

ОПШТИНА ЗВОРНИК

Потписници Протокола се обавезују да ће организовати и посебно водити, свака у свом сектору, евиденцију насиља у породици и родно заснованог насиља, те исте уредно и

редовно достављати надлежном органу општине Зворник задуженом за прикупљање и обраду статистичких података.

Општина ће обавезати надлежну службу општине за обавезно и уредно вођење евиденције из области насиља у породици и родно заснованог насиља, те поступати у складу са смјерницама Гендер центра Владе Републике Српске.

Начелник општине ће задужити Комисију за равноправност полова општине Зворник, да прати стање насиља у породици и родно заснованог насиља, те да у сарадњи са надлежном службом општине сачињава и подноси извјештаје о стању насиља у породици и родно заснованог насиља скупштини општине Зворник, два пута годишње. У сарадњи са другим надлежним органима, израдити препоруке о мјерама које је потребно предузети ради сузбијања узрока насиља у породици.

Скупштина општине Зворник јавно ће објављивати усвојени извјештај о стању насиља у породици и родно заснованог насиља, у свом билтену и на званичној веб презентацији општине Зворник, заједно са својим закључцима, препорукама и задужењима.

НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Невладине организације Удружење жена „Олимпија“ Зворник и Хумано друштво Освит Зворник, као потписници овог Протокола се обавезују да ће путем својих представника радити на побољшању и уједначавању критеријума система евидентирања и прикупљања података у случајевима насиља као и родно заснованог насиља, нарочито насиља над женама, дјевојкама и дјецом, што ће послужити ефикаснијем евидентирању свих оваквих случајева и истовјетности података из ове области, као и доношењу квалитетних политика и стратегија развоја у свим релевантим секторима.

Организовати трибине у свим мјесним заједницама и са едукованим представницима, те на овакав начин покушати омогућити свим женама да јавно несметано и без страха проговоре о насиљу у породици.

Помоћи им кроз разговор да разбију осјећај беспомоћности, комплекс неспособности за самосталан живот, комплекс остављености који је честа појава код жена

Предочити им Закон о заштити од насиља у породици, како би се осмјелиле и лакше успоставиле комуникацију са полицијом и другим органима друштвене контроле

Спровести широку едукацију свих чинилаца друштва који учествују у борби против насиља у породици

Радити на иницијативи отклањања узрока а не посљедица насиља у породици.

О свакој својој активности сачинити извјештај и доставити свим потписницима овог Протокола.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Сви органи су дужни достављати суду извјештај о провођењу изречених заштитних мјера¹⁰.

Непоштовање изречене заштитне мјере тј. њено кршење, представља прекршај који се гони по службеној дужности¹¹.

Сваки субјект који учествује у откривању и сузбијању насиља те пружању помоћи и заштите особама изложеним насиљу дужан је поступати у складу са активностима одређеним законом и овим Протоколом.

Овај Протокол израђен је у складу са важећим законским прописима из ове области и предмет је измјена у складу са измјенама законских/подзаконских прописа.

Сви надлежни субјекти који су одговорни за примјену овог Протокола, својим потписом потврдиће упознатост с његовим одредбама и преузети одговорност за његову примјену.

Раније формирана радна група за насиље у породици на нивоу општине Зворник ће наставити са одржавањем периодичних састанака и активности у циљу сагледавања имплементације Протокола и евентуалних измјена. Анексом 2. овог Протокола су одређени чланови радне групе испред сваке институције на локалном нивоу, а који су уједно и контакт особе за насиље у породици на нивоу општине Зворник.

Потписници Протокола:

Општина Зворник
Станица јавне безбједности Зворник
Центар за социјални рад Зворник
Основни суд Зворник
Окружно Тужилаштво Бијељина
Дом здравља Зворник
Основна школа „Свети Сава“ Зворник
Основна школа „Петар Кочић“ Козлук
Основна школа „Јован Цвијић“ Дрињача
Основна школа „Никола Тесла“ Пилица
Основна школа „Вук Караџић“ Рочевић
Основна школа „Десанка Максимовић“ Челопек
Гимназија и средња стручна школа „Петар Кочић“ Зворник
Технички школски центар Каракај
НВО “Олимпија” Зворник
Хумано Друштво „Освит“ Зворник

¹⁰ Члан 19. Закона о заштити од насиља у породици РС

¹¹ Члан 22. Закона о заштити од насиља у породици РС